

Kolmteistkümmes rahvusvaheline lingvistikaolümpiaad

Blagoevgrad (Bulgaaria), 20.–24. juuli 2015

Individuaalvõistluse ülesanded

Ärge kirjutage ülesandeid ümber. Lahendage iga ülesanne eraldi lehel (lehtedel). Kirjutage lahendatava ülesande number, oma koha number ja nimi igale ülesande lahenduse lehele eraldi. Ainult sel juhul on Teie tulemuste täpne arvestus garanteeritud.

Põhjendage iga vastust. Täiesti õigeid, kuid põhjenduseeta vastuseid hinnatakse madalalt.

Ülesanne nr 1 (20 punkti). nahuatli keel:

$$\textit{mahtlactli-on-cē} \times \textit{mahtlactli} = \textit{mäcuil-põhualli-on-mahtlactli} \quad (1)$$

$$\textit{cem-põhualli} \times \textit{öme} = \textit{öm-põhualli} \quad (2)$$

$$\textit{yē-põhualli-on-chicōme} + \textit{mahtlactli-on-nāhui} = \textit{nāuh-põhualli-on-cē} \quad (3)$$

$$\textit{mäcuilli} + \textit{öme} = \textit{chicōme} \quad (4)$$

$$\textit{mahtlactli-on-ēyi} \times \textit{ēyi} = \textit{cem-põhualli-on-caxtōlli-on-nāhui} \quad (5)$$

$$\textit{mäcuilli} \times \textit{ēyi} = \textit{caxtōlli} \quad (6)$$

arammba keel:

$$\textit{ngámbi} + \textit{ngámbi} = \textit{ngámbi} \times \textit{yànpa-ro} \quad (7)$$

$$\textit{ngámbi} + \textit{asàr} = \textit{tambaroy} \quad (8)$$

$$\textit{yànpa-ro} \textit{tàxwo} + \textit{fete} \textit{asàr} \textit{tàxwo} = \textit{yànpa-ro} \textit{fete} \quad (9)$$

$$\textit{yenówe} \times \textit{yenówe} \textit{tàxwo} = \textit{fete} \textit{yenówe} \textit{tàxwo} \quad (10)$$

$$\textit{nimbo} \times \textit{fete} = \textit{tarumba} \quad (11)$$

$$\textit{nimbo} + \textit{yànpa-ro} \textit{tàxwo} = \textit{yenówe} \textit{tàxwo} \quad (12)$$

nahuatli keel:arammba keel:

$$\textit{yē-tzontli-on-nāuh-põhualli-on-caxtōlli-on-cē} = \textit{ndamno} \quad (13)$$

$$\textit{cen-tzontli-on-cem-põhualli-on-mahtlactli-on-öme} = \textit{yànpa-ro} \textit{tarumba} \quad (14)$$

$$\textit{cen-tzontli} = \textit{tarumba} \textit{tambaroy} \textit{fete} \textit{asàr} \quad (15)$$

$$\textit{cen-xiquipilli} = \textit{weremeke} \textit{tarumba} \textit{nimbo} \textit{yànpa-ro} \quad (16)$$

(a) Kirjutage võrdused (1–12) ja arvud (13–16) numbritega.

(b) Kirjutage sõnadega nahuatli keeles: 42; 494.

(c) Kirjutage sõnadega arammba keeles: 43; 569.

⚠ Klassikaline nahuatli keel, mis kuulub jutoasteegi keelkonda, oli asteekide suurriigi keel Mehhikos.

Arammba keel (samuti tuntud kui serki, serkisetavi või Ülem-Morehead) kuulub Lõuna-Kesk-Paapua keelte hulka. Seda räägib umbes 970 inimest Paapua Uus-Guineas.

—Milena Veneva

Ülesanne nr 2 (20 punkti). Siin on mõned verbivormid kabardi keele Beslenei murde (Adõgee vabariigi Uljapi küla alammurre) ladina transkriptsioonis, rõhk on märgitud, ning nende eestikeelsed tõlked:

defõn	<i>olema võimeline õmblema</i>
g^wəš'əʔén	<i>rääkima</i>
máde	<i>(ta) õmbleb</i>
mášxe	<i>(ta) sööb</i>
meçántɣ^we	<i>(ta) libiseb</i>
meg^wəš'əʔéf	<i>(ta) on võimeline rääkima</i>
mes	<i>(ta) põleb</i>
mebəbápe	<i>(ta) tõesti lendab</i>
mešxápe	<i>(ta) tõesti sööb</i>
mezeqáfe	<i>(ta) teeskleb hammustamist</i>
sən	<i>põlema</i>
ʔəg^wərəg^wən	<i>värisema</i>

(a) Tõlkige eesti keelde:

zeqén, medéf, medáfe, səfõn, meg^wəš'əʔe, mebáb.

Siin on veel mõned Beslenei murde sõnad:

çántɣ^weçəm	<i>(ta) ei libise</i>
çántɣ^wet	<i>(ta) libises</i>
çentɣ^wéft	<i>(ta) oli võimeline libisema</i>
dápet	<i>(ta) tõesti õmbleb</i>
défxeme	<i>kui (nad) on võimelised õmblema</i>
çántɣ^wexeme	<i>kui (nad) libisevad</i>
meʔəg^wərəg^wxə	<i>(nad) värisevad</i>
səfçəm	<i>(ta) ei ole võimeline põlema</i>
bábme	<i>kui (ta) lendab</i>
bábxet	<i>(nad) lendasid</i>
šxéme	<i>kui (ta) sööb</i>
ʔəg^wərəg^wçəm	<i>(ta) ei värise</i>

(b) Tõlkige eesti keelde:

çentɣ^wéfxeme, šxáfexəçəm, bəbáft, šxet, ʔəg^wərəg^wəpeme.

(c) Tõlkige Beslenei murdesse:

(nad) õmblevad; (nad) teesklevad lendamist; (ta) tõesti põles; (ta) ei ole võimeline sööma; kui (nad) räägivad; (nad) hammustavad.

Kindlasti märkige rõhud.

△ Kabardi-tšerkessi keel kuulub põhjakaukaasia keelkonna abhaasi-adõgee rühma. Seda räägitakse Vene Föderatsioonis (516 000 inimest), kuid ka Türgis ja teistes Lähis-Ida riikides.

ç, g^w, ç, š, š', ʔ, x, ɣ^w, ʒ, ʔ on kaashäälikud; ə on täishäälik. Märk „‘“ näitab rõhku.

—Pjotr Arkadjev

Ülesanne nr 3 (20 punkti). Soundex on algoritm nimede kodeerimiseks. Seda arendasid USAs aastail 1918–1922 Robert C. Russell ja Margaret King Odell eesmärgiga lihtsustada sarnaselt kõlavate perekonnanimede otsimist. 20. sajandi keskel oli Soundex massiliselt kasutusel USAs aastail 1890–1920 läbi viidud rahvaloenduste tulemuste analüüsimiseks.

Järgnevalt on toodud näidiskaart andmetega 1910. aasta rahvaloendusest. Sellel on näha Soundexi kood *Wilsoni* jaoks, mis on W425.

LOUISIANA				
HEAD OF FAMILY			E. D.	SHEET
W425 Wilson, Alce			118	17
COLOR	AGE	BIRTHPLACE		
B	42			
COUNTY		CITY		
St. Landry				
OTHER MEMBERS OF FAMILY				
NAME	RELATIONSHIP	AGE	BIRTHPLACE	
Eugene	W	46		
Regina	D	15		
Walter	S	13		
Louisa	D	12		
Camila	D	7		
Canell	S	7		
Hudson	S	4		

FORM 10-636 (4-20-61)
 1910 CENSUS INDEX - FAMILY

U.S. DEPARTMENT OF COMMERCE
 BUREAU OF THE CENSUS

Allikas: <https://familysearch.org/learn/wiki/en/Soundex>

On antud hulk perekonnanimesid ja vastavaid Soundexi koodi suvalises järjekorras. Mõned märgid puuduvad:

Allaway, Anderson, Ashcombe, Buckingham, S312, T_□6_□, _□5_□3, C42_□, T520,
Chapman, Colquhoun, Evans, Fairwright, L_□42, A536, C155, _□623, S356,
Kingscott, Lewis, Littlejohns, Stanmore, _□252, _□152, _□330, A251, A400, L2_□0
Stubbs, Tocher, Tonks, Whytehead

- (a) Kirjeldage samm-sammult, kuidas Soundexi kood genereeritakse.
- (b) Ühendage perekonnanimed neile vastavate Soundexi koodidega ning lisage väljajäetud märgid.
- (c) Genereerige Soundexi kood järgnevate perekonnanimede jaoks:
Ferguson, Fitzgerald, Hamnett, Keefe, Maxwell, Razey, Shaw, Upfield.

—Aleksandr Piperski

Ülesanne nr 4 (20 punkti). On antud laused wambaya keeles ning nende eestikeelsed tõlked:

1. <i>Ngarlu nya.</i>	Sa tantsisid.
2. <i>Gulugba ngu.</i>	Ma hakkam magama.
3. <i>Bardbi ga bungmanya.</i>	Vana naine jooksis ära.
4. <i>Ngunybulugi barrawunguji.</i>	Arstil on maja.
5. <i>Ngajbi nginya.</i>	Ma nägin sind.
6. <i>Dagumajba nguyu ngunybulugi.</i>	Ta (n.) hakkab lööma arsti.
7. <i>Alanga gu ngarlujba janjingunya.</i>	Tüdruk hakkab koeraga tantsima.
8. <i>Ngajba gununyu.</i>	Ta (m.) hakkab sind nägema.
9. <i>Ngirra nga gijilulu.</i>	Ma varastasin raha ära.
10. <i>Yagujba nyu barrawuwaji.</i>	Sa hakkad teda (m.) koduta jätma.
11. <i>Daguma ngiyinga bungmanyani.</i>	Vana naine lõi mind.
12. <i>Bardbi ga darranggunguji.</i>	Ta (m.) jooksis kepiga ära.
13. <i>Alayulu ngiya juwa.</i>	Ta (n.) leidis mehe üles.
14. <i>Juwani gina ngajbi gijilulungunya.</i>	Mees nägi teda (n.) rahaga.
15. <i>Yagu gininga.</i>	Ta (m.) jättis mu maha.
16. <i>Bungmaji gina ngajbi balamurruwaji.</i>	Ta (m.) nägi vana meest odata.
17. <i>Dirragba gu bungmaji.</i>	Vana mees hakkab hüppama.

(a) Tõlkige eesti keelde:

18. *Alayulujba nguyunyu bungmanyani.*
19. *Yagu gininya.*
20. *Janji darrangguwaji.*
21. *Ngirra nya alanga.*
22. *Daguma nyinga.*
23. *Dirragbi ga balamurrungunya.*

(b) Tõlkige wambaya keelde:

24. Sa hakkad mind maha jätma.
25. Arst magas.
26. Mees hakkab rahaga ära jooksmas.
27. Ta (m.) hakkab koera varastama.
28. Tüdruk nägi sind.

⚠ Wambaya keel kuulub Lääne-Barkly keelte hulka. Seda räägib umbes 50 inimest Põhja-territooriumil Austraalias.

—Ksenija Giljarova

Ülesanne nr 5 (20 punkti). On antud 25 poolvärssi somaali luulet, mis on kirjutatud värsimõõdus tuntud kui masafu:

1. ogaadeen ha ii dirin	14. daliilkii ku siiyaye
2. duul haad amxaaraa	15. miyaad iigu duurxuli
3. kaa dooni maayee	16. dorraad adigu kama dhigin
4. amba waa ku daba geli	17. ma deldelin raggoodii
5. dakanka iyo qaankee	18. deelqaadkan aad tiri
6. anaa been dabaadee	19. diigaanyo ciidana
7. galbeed uga dareershaan	20. wax ma kala dillaallaa
8. dalkaad adigu joogtiyo	21. duunyada ka qaadoo
9. dar alliyu heshiis iyo	22. diinkiyo dugaaggiyo
10. mase waa dayoobeen	23. dildillaaca waaberi
11. dacalkaaga kuma shuban	24. dibnahaaga kama qiran
12. miyaan duudsiyaayaa	25. hobyu wixii ka soo degey
13. doodaye maxaad oran	

Selleks et aidata Teil aru saada masafu struktuurist, on järgnevalt esitatud 10 poolvärssi, mis on konstrueeritud tegelike masafu poolvärsside põhjal sõnade suvalise ümberpaigutamise teel poolvärssis. Mõned neist võivad olla kooskõlas värsistamise reeglitega, kuid enamik siiski mitte:

26. u anigaa lehe diin	31. kuu miyuu tari wax dafir
27. waad nimankaad ma diidi	32. kuu daalasaayee nin
28. qoran daftarkaaga kuma	33. shareecada dikrigiyo
29. fuushaan kaama dusha	34. dumarkii furayaan ma
30. helo dabacayuun kulaan	35. ogaadee diyaar kuu

(a) Kirjeldage masafu poolvärssi struktuuri.

(b) Siin on veel 10 masafu poolvärssi. Viis neist on õiged ja viis on saadud sõnade suvalise ümberpaigutamise teel. Mis on mis?

36. war ismaaciil daarood	41. digaxaarka mariyoo
37. dir miyaad wadaagtaan	42. ciid iyo doolo diraac
38. labadaad ka duudiye	43. nooma keeneen darka
39. ka jannadaad daahiye	44. kala deyaayaa miyaan
40. adiga iyo deriskaa	45. wuxuun kaa danqaabaan

—Aleksandr Piperski

Toimetajad: Božidar Božanov (vast. toim.), Qitong Cao, Ivan Deržanski (tehn. toim.), Hugh Dobbs, Dmitri Gerassimov, Ksenija Giljarova, Stanislav Gurevitš, Gabrijela Hladnik, Boriss Iomdin, Bruno L'Astorina, Jae Kyu Lee, Elitsa Milanova, Miina Norvik, Aleksejs Peguševs, Aleksandr Piperski, Marija Rubiņštein, Daniel Rucki, Artūrs Semēnuks, Pavel Sofroniev, Estere Šeinkmane, Milena Veneva.

Eesti tekst: Miina Norvik.

Edu!